Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНО.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 167. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 31-го СЕРПНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS TUESDAY, AUGUST 31, 1954. JERSEY CITY and NEW YORK, No. 167. VOL. LXI.

АЙЗЕНГАВЕР ЗАКЛИКАЄ ВИБРАТИ РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КОНГРЕС

ПРЕЗИДЕНТ ЗМІНИВ СВОЮ ДУМКУ І ПІДТРИМУЄ ВСІХ РЕСПУБЛІКАНСЬКИХ КАНДИДАТІВ, А НЕ ТІЛЬКИ ТИХ, ЩО ПІДТРИМУЮТЬ ЙОГО ПРОГРАМУ

Вашингтон. — У своєму зверненні до народу, яке опублікував Краєвий Громадянський Комітет для вибору Айзенгавера, президент Айзенгавер просить виборців, щоб при найближчих виборах вибрали республіканську більшість в обох палатах Конґресу, щоб він міг здійснити свою чотирорічну програму. В цьому зверненні є одна кома, яка свідчить про те, що президент просить виборців підтримати всіх республіканських кандидатів, а не тільки тих, які досі підтримували його програму. Коли б не було цієї коми, тоді це звернення закликало б виборців підтримати тільки тих республіканських кандидатів, які в попередньому Конґресі підтримували законопроєкти уряду, яу це з'являв президент у своїх попередніх твердженнях. Жуґналісти звернулися в цій спра.і за вияснениям до секретаря Білого Дому Джеймса Гаґерті, але той відповів, щоб за інформаціями в цій справі зверталися до Громадянського Комітету, який опублікував це звернення президента. Ще 11 серпня цього року президент заявив був на пресовій конференції, що він не почувається до обов'язку підтримувати тих кандидатів-республіканців, які не піддержували його законопроєктів 83 конґресі. Це звернення президента має бути в пропаґандивному фільмі, який саме тепер накрутили республіканці під назвою „Рік великих рішень". У своєму зверненні президент Айзенгавер навів уривок із промови президента Абрагама Линколна, який сказав, щоб „не міняти коней при возі, коли той віз стоїть у середині ріки". Президент заявив також, що він вірить у те, що збори республіканців, які відбуваються в Сінсінаті, в стейті Огайо, причиняться до того, що восени цього року американський нарід вибере республіканську більшість в Конґресі. В Сінсінаті відбуваються збори Крайового Республіканського Комітету, на яких обговорюють виборчу стратегію Республіканської Партії. Голова цього комітету Ліонард В. Голл заявив, що популярність Айзенгавера спричинить те, що буде зломана традиція, за якою партія при владі тратить під час виборів, які відбуваються між виборами, на яких вибирають президентів.

Айзенгавер підписав закон про допомогу фармерам

Денвер, Колорадо. — Президент Айзенгавер підписав закон про допомогу фармерам, за який велася довга боротьба в 83 Конґресі, і який обидві партії використовуватимуть у передвиборчій аґітації. Айзенгавер із вдоволенням підписав цей закон про „пливку" допомогу фармерам для втримання цін на фармерські продукти, бо, на його думку, цей закон пренесе користь не тільки фармерам, але також і всім споживачам фармерських продуктів та всій економіці країни. Згідно з цим законом будуть виплачувати фармерам „пливку" допомогу для підтримки цін на такі продукти: пшеницю, кукурудзу, риж, бавовну і земні горішки. Але демократи вже тепер заявляють, що якщо вони здобудуть більшість під час виборів восени цього року, то в найближчому Конґресі знову привернуть тривку допомогу фармерам у висоті 90 відсотків паритету, замість теперішньої пливкої в висоті від 82.5 відсотка до 90%. Президент підписав також закон про підвищення на 6 більйонів державного заборгування — з теперішних 275 більйонів до 281 більйона.

Асистент президента Рузвелта — совєтський шпигун

Боґота, Колюмбія. — Бувший адміністраційний асистент президента Ф. Д. Рузвелта, Л. Кюрі заявив, що він думає просити про колюмбійське громадянство, коли йому державний департамент відмовиться продовжити закордонний пашпорт. Кюрі живе на тваринній фармі недалеко Боґоти в Колюмбії. Під час переслухань в Вашинґтоні прізвище Кюрі згадувалося у зв'язку з совєтською шпигунською сіткою. Після виїзду із ЗДА Кюрі був економічним дорадником у Колюмбії, де й одружився. Покищо він не вживає жадних заходів у справі колюмбійського громадянства. Державний департамент заявив, що пашпорт Кюрі вже втратив важність, бо його власник не просив про його продовження.

25 СТУДЕНТІВ ЗАКІНЧИЛО ПЕРШИЙ КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА НА СОЮЗІВЦІ

ГОЛОВА УНС Д. ГАЛИЧИН НАЗИВАЄ „ЧУДОМ" ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС КІНЦЕВИХ ІСПИТІВ УСПІХИ КУРСІВ; ПРОФЕСОРИ К. КИСІЛЕВСЬКИЙ ТА І. БЛИЗНАК ВИСЛОВЛЮЮТЬ НАЙБІЛЬШІ ПРИЗНАННЯ КУРСАНТАМ; БАГАТОМОВНИЙ „ПРОЩАЛЬНИЙ ВЕЧІР" КУРСАНТІВ З ВЕЛИКОЮ ПРОГРАМОЮ САМОДІЯЛЬНОСТИ

Минулої п'ятниці, 27-го серпня, на Союзівці, вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу в горах Кетскил біля Керґонксон, формально і фактично закінчено одномісячний Перший Курс Українознавства, зорганізований Українським Народним Союзом в порозумінні та про співпраці Ліґи Української Молоді Північної Америки. Курс закінчило 25 студентів, яким роздано відповідні кінцеві посвідчення. Із слів директора курсів професора д-ра Костя Кисілевського виходить, що з усіх 27 курсантів 12 не вміли ані одного слова написати чи прочитати по - українськи, а двоє не вміли сказати ані одного українського слова. На закінчення курсів усі вони вже відповідно володіли українською мовою в слові і письмі, засвоїли собі рівночасно відповідні знання з української історії, географії, літератури та мистецтва.

Курси почались 2-го серпня, а студенти, відповідно до їхнього знання або незнання української мови та українознавства взагалі, були поділені на дві групи, приблизно однакові щодо кількости студентів. Одну групу, більш заавансовану вів проф. К. Кисілевський, що був рівночасно директором курсів, а другу групу, початківців, вів проф. І. Близнак. Принагідними лекторами на курсах були: д-р Л. Мишуга та проф. Кларенс Меннінґ. Курси включали 100 навчальних годин, з яких 40 годин було призначених на навчання мови, 40 годин на історію, географію, мистецтво та споріднені дисципліни з українознавства, а 20 годин на домові вправи і заняття. Курси закінчено іспитами, що мали на меті перевірити засвоєні курсантами знання. Іспити відбувались упродовж минулого четверга і п'ятниці в приявності голови УНС п. Д. Галичина. На закінчення курсів для їх учасників була влаштована спільна вечера в п'ятницю ввечорі, під час якої коротко промовляв п. Галичин, обидва учителі: пп. К. Кисілевський та І. Близнак, як теж і представник курсантів. Роздача посвідчень закінчення курсів відбулась після вечері під час публічної імпрези у вестибюлі Гостинниці.

Д. ГАЛИЧИН: УСПІХИ КУРСІВ — СПРАВЖНЄ „ЧУДО"

Урочистість роздачі посвідчень закінчення курсів відкрив коротко директор курсів проф. К. Кисілевський, передаючи слово голові УНС п. Галичину. На врочистості, крім студентів, було приявних біля 50 гостей. Д. Галичин, який впродовж двох днів прислухувався кінцевим іспитам курсантів, на вступі признав, що перед відкриттям курсів в Головному Уряді УНС були всілякі побоювання та сумніви, зокрема підозріння, що студенти використають нагоду курсів передусім на те, щоб мати дешеві вакації та добре забавитись. Оплата за курси і побут на Союзівці виносила, як відомо, тільки 100 долярів за повних чотири тижні. Тим часом іспити не тільки розвіяли всі ті сумніви, але й навпаки, вони доказали, що курсанти не змарнували ані одної хвилини. Не можна було вірити, щоб за чотири тижні можна було стільки навчитись — твердив п. Галичин. Відповіді навіть тих, що перед курсами не знали ані одного слова по-українськи, були „справжнім чудом". У цьому першу заслугу признав п. Галичин учителям курсів пп. Кисілевському і Близнакові, які знали що і як вчити, а в дальшому теж і курсантам, які хотіли навчитись. Говорячи про самі курси, п. Галичин ствердив, що вони справді перші, коли мова про Союзівку, де вони відбувались, але вони тільки дальші в черзі, коли мова про діяльність УНС. Практично, курси українознавства веде УНС безупину впродовж усього свого 60-літнього існування, починаючи від висилки лекторів у поодинокі наші громади вже з кінцем минулого сторіччя та на початку теперішнього. Ці лектори не вчили тоді таких знань, як їх подавано курсантам тепер на Союзівці, бо працю треба було зачинати від того, щоб навчити взапалі читати і писати багатьох з наших іміґрантів. Продовжувались ці курси численними популярними виданнями, організацією читалень і т. п., аж до окремих курсів української літератури, що їх було зорганізовано старанням УНС під час другої світової війни на Колумбійському університеті. Ця світла традиція УНС продовжувалася в цьому році на Союзівці. Закликом до курсантів, щоб вони продовжували започатковані на курсах студії та збагачували їх постійно, бо тільки тоді вони зможуть виконати свій обов'язок супроти своїх батьків та прекрасної країни і шляхетного народу їхнього походження — закінчив своє слово п. Галичин. Після того він кожному з курсантів вручив посвідку закінчення курсів.

ПРОФЕСОРИ К. КИСІЛЕВСЬКИЙ ТА І. БЛИЗНАК ГОРДІ ЗА СВОЇХ СТУДЕНТІВ

Учителі курсів, д-р К. Кисілевський і проф. І. Близнак, зі свого боку висловлювали свою гордість з того приводу, що їхні зусилля не були даремні та що всі курсанти, хоч дуже малі віком, зрозуміли завдання і призначення курсів та поставились до них і до їх керівників з великим ентузіязмом. Власне тому ентузіязмові треба у великій мірі завдячувати успіх курсів, твердив проф. Кисілевський, дякуючи студентам за послух, дисципліну і працю. Проф. І. Близнак, потверджуючи признання, яке висловили його передбесідники, закликав студентів, щоб ці курси вони не вважали закінченням їхнього знання, а радше початком і основою, які відкрили їм тільки ворота до багатющих скарбів мови, літератури, історії та інших знань з ділянки українознавства.

СТУДЕНТИ ДЯКУЮТЬ УНСОЮЗОВІ, УЧИТЕЛЯМ ТА СВОЇЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Від імені курсантів промовляла Галина Демидчук під час вечері, а Тарас Шмаґала під час роздачі посвідчень. Вони висловлювали подяку Українському Народному Союзові та його проводові за нагоду відбути ці курси серед чудових обставин вакаційної оселі, дякували учителям за передані їм знання та їхню терпеливість з ними, а Лізі Молоді та її поодиноким клітинам за те, що багатьом з них уможливили участь у них уділенням стипендій. Управлінню Союзівки зокрема дякували за дбайливість та опіку над ними і в доказ вдячности передали двом представникам того управління подарунки: Данилові Слободянові англійсько - український словник, а Ярославові Балабанові словник українсько-англійський. Закінчено імпрезу короткою імпрезою мистецької самодіяльности, з деклямаціями і співами курсантів.

ПРОЩАЛЬНИЙ ВЕЧІР

Окремий прощальний вечір курсантів із Союзівкою відбувся в суботу ввечері у Веселці. Програма вечора складалась із 13 точок: інсценізації, деклямацій й співів та короткого вступного слова професора Кисілевського. На вечорі було приявних біля 80 осіб, між ними гол. касир УНС п. Роман Слободян, гол. секретар п. Григорій Герман та гол. контролер п. Петро Кучма. На закінчення імпрези промовив ще коротко від імені батьків курсантів д-р С. Демидчук, підкреслюючи, що ці курси здійснюють мрії старшого громадянства від багатьох десятків років та що вони виправдаються, якщо з них вийшов би тільки один з майбутніх провідників нашої громади. Імпрезу, що своїми точками та їх виконанням була з черги найкращим свідоцтвом та найбільшим признанням для курсантів і їх учителів, закінчено відспіванням Українського Національного Гимну.

УЧАСНИКИ ПЕРШИХ КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА НА СОЮЗІВЦІ

Перші курси українознавства на Союзівці з успіхом відбули і закінчили:

Наталія Несторенко (Торонто, Канада), Валерія Вахна (Торонто, Канада), Іван Вахна (Торонто, Канада), Марта Терпеляк (Ню Йорк), Анна Олесницька (Джексон Гайтс, Н. Й.), Софія Попович (Дітройт, Міш.), Ірина Несторович (Діксон, Ілл.), Стефанія Захарчук (Елизабет, Н. Дж.), Надія Дячун (Дітройт, Міш.), Ельва Барабаш (Шікаґо, Ілл.), Тарас Шмаґала (Клівленд, Огайо), Ельза Федик (Клівленд, Огайо), Доротея Оленик (Клівленд, Огайо), Борис Мокрицький (Лейквуд, Огайо), Павло Романович (Клівленд, Огайо), Кость Паньківський (Ларчмонт, Н. Й.), Орест Процьків (Ставнтон, Ва.), Юрій Шуган (Ню Йорк), Галина Демидчук (Вруклин, Н. Й.), Людмила Ксенсенко (Гартфорд, Конн.), Юрій Семчишин (Сиракюз, Н. Й.), Донна Шпікула і Тарас Шпікула (Шікаґо, Ілл.), Патриція Даляскі (Вілмінґтон, Дел.) і Ольга Дигдалевич (Норотон, Конн.).

ПАКТ ОБОРОННОЇ СПІЛЬНОТИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ПРЕМ'ЄР МЕНДЕС-ФРАНС ЗАЙНЯВ НЕВТРАЛЬНУ ПОЗИЦІЮ

Париж. — У французькому парляменті ведеться від суботи 28 ц. м. історична дебата над пактом Оборонної Спільноти, якого найважнішою постановою є дозвіл Західній Німеччині відбудувати збройну силу, яка мала б включитися в спільну европейську армію під військовим керівництвом НАТО і політичним проводом наддержавної верхівки 6-ти західньо-европейських сиґнатарів. Серед попередніх драматичних нарад французької ради міністрів, три міністри, прихильники того пакту, зголосили свою димісію і тільки на велику просьбу прем'єра Мендес-Франса погодилися підождати з остаточним рішенням до сесії парляменту. Сам Мендес-Франс зайняв невтральну позицію у відношенні до пакту. Він виголосив був безпосередньо перед початком нарад парляменту промову через радіо до французького народу, поклавши в ній натиск на конечність французької національної єдности. Мовляв, Франція опинилась була на недавній Брюссельській нараді з 5 іншими сиґнатарами пакту Оборонної Спільноти ізольована тому лише, що француський прем'єр не мав за собою того авторитету, що його мав на Женевській конференції, коли було відомо, що за ним стоїть одностайно французький нарід. Той сам момент Мендес - Франс підкреслював у своїй великій політичній промові на сесії парляменту. Він признав, що його проєкт змін у первісному тексті пакту не задовольнив ані прихильників, ані противників того пакту, проте далі боронив його, як найкращу компромісову плятформу. У Брюсселі, мовляв, всі 5 інші держави поставились неґативно до пропозицій французького прем'єра, втративши довір'я, що це вже останній французький проєкт: Франція вже кількакратно займала становище в цій справі, яке потім змінювалось із зміною французького уряду і тому Захід хоче знати передусім, яке є становище Франції, за чи проти пакту. Мендес-Франс з'ясував власний проєкт запропонованих ним у Брюсселі змін, що його не прийняли інші держави, як також ті зміни, на які ті інші держави погодились. Якщо пакт буде ратифікований, сказав французький прем'єр, то прийняті 5 західніми державами зміни автоматично входять в силу. Мендес - Франс заявив свою вірність Північно - Атлантійському Пактові, як тісному союзові всього Заходу, як також свою згоду на признання Західній Німеччині суверенности, за вийнятком військових справ, — якщо пакт Оборонної Спільноти не буде ратифікований. Тоді, мовляв, Франція прилучиться до відповідної постанови ЗДА й Англії і для тієї справи був би скликаний французький парлямент під час ферій на коротку надзвичайну сесію. Мендес - Франс признав також важність принципу щодо відбудови західньо - німецької збройної сили і включення її в західню оборонну систему.

Серед самих членів французького парляменту існують дві течії: противники пакту бажають негайно голосувати, сподіваючись, що вони мають більшість, знову ж прихильники пакту бажають відложити голосування на два тижні, щоб у міжчасі уряд повів нові переговори з 5 іншими сиґнатарами пакту. Прихильники пакту вважали, щоб плятформою нових переговорів були ті зміни, що їх вже прийняли інші держави, але потім пішли назустріч становищу Мендес - Франса і погодились, щоб плятформою нових переговорів став проєкт Мендес - Франса про конечні зміни у тому пакті. Мендес - Франс рішив нічого не радити парляментові і залишити йому повну свободу рішення. Без уваги на вислід нарад парляменту у цій справі, Мендес - Франс не подасться до димісії, щоб не викликувати ще одної кризи.

Іден проводитиме англійській делеґації в ОН

Лондон. — Офіційно проголошено призначення 10-членної делеґації Англії на 9-ту Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй, що розпічнеться в Ню Йорку 21 вересня ц. р. Крім міністра закордонних справ Ідена, який очолюватиме делеґацію, належатимуть до неї ще два члени в ранзі міністра: Селвайн Ллойд, секретар в міністерстві закордонних справ для справ роззброєння, і Генрі Гопкінсон, міністер для колоніяльних справ. Призначення Ідена головою англійської делеґації відкреслює значення, що його Англія прив'язує до найближчої сесії. Між іншими справами, що нею буде займатися Генеральна Асамблея, є скарга Греції проти Англії у справі Кипру, з внеском, щоб ОН розпорядили переведення на Кипрі плебісциту, чи Кипр має бути надалі англійською колонією, чи має бути прилучений до Греції.

ВІДБУЛАСЯ ЮВІЛЕЙНА ВАТРА УСС

Черче, Ню Джерзі. — 28 серпня в українській оселі Черче коло Трентону, Н. Дж., відбулася ювілейна ватра УСС з приводу 40-річчя збройного виступу Українських Січових Стрільців проти московського окупанта України. В 6.30 год. ввечері на лісовій поляні станув пластовий курінь „Лісових Чортів" зі своїм знаком, а по противному боці ватри уставилися рядом присутні Українські Січові Стрільці. В стрілецькому ряді зайняли місця і дві жінки, бувші УСС — пані Ганна Дмитерко-Ратичева і Марія Петруняк. Господарем свята і товстмайстром був редактор Лев Лепкий — відомий автор стрілецьких пісень. Він попросив до стрілецького ряду і єдиного, живого ще, члена Союзу Визволення України — дир. Володимира Дорошенка, — почесного члена Братства УСС. Після звітів пластового куреня і Відділу УСС — Лев Лепкий відкрив Ювілейну ватру УСС і попросив дир. Івана Поритка — заступника хворого голови Братства УСС д-ра Н. Гірняка, дир. В. Дорошенка та пластуна д-ра Богдана Макарушку — запалити стрілецьку ватру. Коли ватра спалахнула ясним огнем, — пластуни, стрільці і всі присутні заспівали гимн УСС — „Червону калину".

Від пластового куреня вітали Братство УСС пластуни І. Костюк і д-р Ю. Старосольський, від Союзу Визволення України дир. В. Дорошенко, від Першої Дивізії УНА — сот. Ліщинський, від Об'єднання бувших Вояків Української Армії — його голова д-р Володимир Ґалан. Він говорив і від ЗУАДК, — як виконний директор цієї організації, та маявив, що ЗУАДК допоможе Братству УСС, щоб воно могло в короткому часі збудувати на площі в Черчі стрілецький дім, в якому могли б на старості літ жити бувші УСС. УСС були тим звеном, казав д-р Ґалан, яке 40 років тому відновило традицію військової боротьби за українську державність, і пізніше УСС передали цю традицію молодшому поколінню: „Пластові", УПА і І Українській Дивізії. Лев Лепкий передав від дирекції Черча в подарунок Братству УСС площу під стрілецький дім. Заступник голови Братства УСС І. Поритко дякував усім за привіти, а д-рові В. Ґаланові ще й за обіцяну допомогу збудувати перший стрілецький дім на вільній американській землі, якого не вдалося було збудувати на поневоленій Україні. Після ватри пластуни гостили присутніх звареним на ватрі „стрілецьким ґуляшем", старші присутні гуторили пізно вніч в буфеті і на лавках, а молодь танцювала.

Англія поручає зручну тактику у Манілі

Лондон.. — Англійська делеґація жадатиме на конференції для встановлення пакту безпеки для південно-східніх країн Азії, що розпічнеться 6 вересня ц. р. у Манілі, — повести точну лінію поміж країнами під комуністичним режимом і тими, що є поза комуністичною сферою та які треба хоронити перед комуністичною небезпекою, — повідомляють американські часописи, покликуючись на достовірні англійські джерела. Англія, мовляв, звертає увагу, що річ іде не так про оборону загрожених країн збройними арміями, як радше про скріплення тих країн проти комуністичної інфільтрації, себто, про уможливлення тим країнам розбудувати власні поліційні чи збройні сили і скріпитись економічно. Англія уважає, що зручна, а не гостро-антикомуністична і різко-мілітарна тактика може присднати ще до спільного з Заходом фронту дальші „Коломбо-держави", себто Індію, Бурму і Цейльон. З тих держав у конференції в Манілі братиме участь тільки Пакістан, бо інші відмовились. На Індонезію не рахує Англія з уваги на надто „невтралістичний" характер її теперішнього режиму. Частина англійської делеґації під проводом державного підсекретаря для далеко-східніх справ Денніса Аллена вже відлетіла до Манілі. Чи полетить туди також сам Іден — залежатиме від розвитку справи пакту Оборонної Спільноти у Франції.

Англія і Туреччина погодились щодо Кипру

Істанбул. — Між Англією і Туреччиною прийшло до порозуміння, щоб у справі Кипру зберігати ту саму тактику. Турецька меншина на Кипрі є проти приєднання Кипру до Греції. У зв'язку з недалекими роковинами в дні 9 вересня визволення Ізміру (Смирни) від греків, турки плянують великі маніфестації, що матимуть антигрецьке вістря. На терені Об'єднаних Націй турки підтримають Англію, що Кипр — це внутрішня справа Англії. Тим часом президент Туреччини Баяр виїхав з Істанбулу до Беоґраду, щоб ревізитувати голову Югославії, маршала Тіта.

В АМЕРИЦІ

● **Бувший президент Геррі Труман заявив,** що він аґітуватиме за демократів і промовлятиме стільки разів, скільки йому дозволить стан його здоров'я. Першу промову Труман виголосить 16 вересня в Кензас Ситі на прийнятті Демократичної Партії. Головним аґітатором демократів буде Адлей Стівенсон, який промовлятиме вже 8 вересня в Гаррісбурґу, Па.

● **Республіканський сенатор Ралф Е. Фландерс** заявив голові шестичленної Сенатської Комісії Артурові Воткінсові, що він документами підтримає свої оскарження проти сенатора Джозефа МекКарті. МекКарті оскаржують ще два інші сенатори: Вейн Морс і Дж. Вільям Фулбрайт.

● **Архиєпископ** Ріо де Жанейро, кардинал Де Баррос Камара дозволив відправляти Служби Божі за душу президента Варґаса, який відобрав собі життя. Католицька Церква відмовилась відправити релігійний похорон Варґасові згідно з своїми законами.

● **З Вашинґтону повідомляють,** що попереднього тижня занотовано в ЗДА 2,207 випадків дитячого паралічу, — на 15 відсотків більше від попереднього тижня, коли число занедужань на поліо становило 1,905. В 1953 році в цьому самому часі занотовано 2,250 випадків, а в році 1952 — 3,501.

● **Бруклинський суд обвинувачує** у вбивстві чотирьох юнаків: 18-річного Джека Козлова, 17-річних Джерома Лібермана і Мелвіна Міттмана та 15-річного Роберта Трахтенберґа. Вони вбили чоловіка і вкинули його в ріку. Міттмана і Козлова обвинувачують також в злочинні побиття.

● **Поліція арештувала Емерюела Лібермана** і двох спільників, що старалися через вимушення дістати від С. Рубінштайна 535,000 долярів. Рубінштайн бореться проти депортації (він народжений в Росії), до якої його засуджено за те, що не служив в американському війську.

● **Син бувшої румунської княжни Ілеани,** князь Стефан Габсбурґ одружився з артисткою Джерріною Совпер. Шлюб відбувся в католицькій церкві в мілтоні, Масс., де було 200 гостей і приятелів. Хоч молодий має титул князя, але публічно він виступає як „Стефан Габсбурґ".

● **Крайова Конституційна Асамблея в Колюмбії** одноголосно прийняла закон, згідно з яким жінки цієї країни матимуть право голосувати. Жінки можуть бути вибрані на публічні становища. Досі це право мали тільки чоловіки.

В СВІТІ

● **Сателітські міністри** у Східній Німеччині дістали наказ від німецької комуністичної партії, що слухає тільки Москви, щоб особисто доглянули жнив в усіх східньо-німецьких повітах, де не здано 75% приписаного континґенту. Довірені комуністи — фабричні робітники, поліціянти й „партійні добровільці" будуть шпигунами й наглядачами серед женців. Усі кіно-театральні й забавові залі по містечках зайняті на склади збіжжя. Вся ця кампанія у Східній Німеччині стоїть у зв'язку з новою харчовою кризою.

● **Клер Бут Лус,** американська амбасада, відлетіла назад з Риму військовим літаком до Ню Йорку, щоб продовжувати в Америці свої літні ферії. Вона мусіла була перервати їх і повернулась до Риму, щоб репрезентувати президента Айзенгавера на похороні Альчіде де Ґаспері.

● **Болгарія, Польща і Мадярщина** зголосили в останній хвилині, на кивок із Москви, участь своїх „парляментів" в конґресі Міжпарляментарної Унії у Відні. Беруть у ньому участь 357 делеґатів з 37 країв. Ясно, що комуністи пруться туди, щоб використати ще одну трибуну для своєї пропаґанди.

● **Комуністичний Китай** повідомив Японію, що вона може прислати кораблі, щоб забрати „амнестованих" 417 японських військовиків, які до цього часу були ув'язнені в Китаї, як „воєнні злочинці". Крім них, комуністичні китайці обіцяли звільнити неозначене ближче число ув'язнених в Китаї цивільних японців.

● **Уряд Пакістану** заборонив ввіз до Пакістану виданої в З'єдинених Державах книжки „Айша — любовниця Магомета". Пакістан — магометанська країна і її керівні діячі вважають, що у цій книжці є образливі звороти супроти Магомети та його наймолодшої дружини Айші.

● **Франк Бірсфорд,** англійський артист-маляр попросив генерала Грунтера, головного командувача військ НАТО, щоб він дозволив спортретувати себе. Генерал погодився, але не мав часу позувати і попросив полковника Джексона з відділу інформації НАТО заступити його. Джексон, убравши на себе уніформу генерала Грунтера з 4-ма зірками позував на двох сеансах, поки прийшлось малювати обличчя. Тоді вже мусів з'явитись сам Грунтер.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПАМ'ЯТАЙ КИЇВ!

Точно 35 років тому, дня 31-го серпня 1919 р., об'єднані Армія Української Народної Республіки і Українська Галицька Армія, після приблизно одномісячного походу і боїв з большевицьким наїзником, здобули Київ та ввійшли тріюмфально до цієї матері городів українських. „Повінь квітів, сльози щастя, що блищали в очах вимученого большевиками населення, були добре заслуженою заплатою за їх геройство і самопожертву" — пише історик. Український нарід, об'єднаний і виключно власними силами та власною волею, кров'ю підписував у столиці України те передрішення, яке він проголосив раніше своїми актами в Києві, Львові, Чернівцях та Ужгороді, і яке тепер, після 35 років героїчної і жертвенної боротьби, намагаються квестіонувати деякі „приватні агенції".

Історія серпневого походу та здобуття Києва Об'єднаними Українськими Арміями відома. Відома теж передісторія. Обидві Українські Армії, УГА і Армія УНР, програвали окремо. УНР була виперта переважаючими большевицькими ордами з Києва, а УГА під напором забезпечених альянтами польських військ втратила Галичину. Обидві Армії та їх Уряди опинились на малому клаптику території з осідком у Кам'янці Подільському. Не було досить ані зброї, ані амуніції. Але їх заступили об'єднані сили та воля перемоги. Це одна велика лекція історії.

Друга лекція не менш важлива. Це — політична нерішучість, часом наївність і нічим неоправдане довір'я, що їх намагаються підсунути українцям і тепер усілякі „непередрішенці".

Майже рівночасно з українськими військами, ввійшли до Києва білогвардійці з-під знаку Денікіна, що були тоді „союзниками" українських армій у „спільній" боротьбі проти большевиків. Увійшли вони до української столиці під білими прапорами, і українські вояки дістали рішучий наказ оминати будь-яких сутичок з ними. Цього наказу вони придержувались. Тим часом білогвардійці, що й тоді мали всіляку підтримку Антанти, як „антибольшевицький аванґард", насамперед збунтували і підняли проти українських армій чорносотенний елемент столиці. Почалася вулична боротьба. Українська армія, не приготована до неї, мусіла залишити Київ, а підтримувані Антантою білогвардійці порозумілись тим часом з большевиками і пропустили їхні південні частини на північ, створюючи передумову для дальших большевицьких перемог.

Аналогія з сьогоднішнім станом, чи радше з сьогоднішніми політичними тенденціями, аж надто разюча. Теж сьогодні Захід, під впливом облудної пропаґанди, незнання дійсного стану справи і відносин, шукає „антибольшевицького аванґарду" між тими самими білоґвардійськими імперіялістами та їх, вихованим уже у большевицькій школі, доростом. Теж сьогодні пропонують українцям та іншим поневоленим народам вірити та респектувати навіть не піднесений білоґвардійськими імперіялістами білий прапор і „спільно" боротись проти большевизму, забувши про історичну московську віроломність. Яку ґарантію можуть мати українці, білорусини, грузини або вірмени, що ці російські „антикомуністи" не повторять своєї практики з серпня 1919 р. в Києві і не встромлять підступно ножа в спину своїм антибольшевицьким союзником і не підуть разом з большевиками в рішальній хвилині? Яку ґарантію має на це Захід?

Західнім політикам і державним мужам можна мати свою концепцію щодо большевизму та боротьби з ним. Але вони повинні знати, що — як це писав недавно один західній кореспондент з Женеви — на европейському, зокрема східньо - европейському політичному фортепіяні може грати тільки майстер, а не учень. Довга наука українсько-російських взаємин могла виробити серед українців уже майже підсвідому майстерність тієї гри. Американці мають свої історичні „пам'ятай", як: пам'ятай Аламо, пам'ятай Мейн, пам'ятай Перл Гарбор! Такі самі „пам'ятай" мають і українці та інші народи. Українці пам'ятають Боголюбських, пам'ятають Переяслав і пам'ятають та завжди пам'ятатимуть 31-го серпня 1919-го року в Києві!

Яка ціль цих поїздок?

Ми є свідками дивної історії. Цілий західній світ є в стані затяжної боротьби з червоною Москвою і її сателітами. Загроза для нього з цього боку не меншає, а більшає. Здавалося б, крайня пора сконсолідувати й напружити всі сили, щоб дати відпір аґресії. Тим часом, щораз більше фактів говорить що інше. Між цими фактами на одному з перших місць мусить бути від давна розголошувана й тепер відбувана „прогулянка" найвидатніших англійських політиків до червоного Китаю via Москва. Особливість тієї прогулянки полягає не тільки в умовинах, серед яких вона відбувається, але теж в персональному складі „прогульковців". Між ними бо є лідер опозиції Її Королівської Величности, колишній прем'єр і мабуть в недалекому майбутньому поновно прем'єр, Етлі, а його колеґи зовсім не якісь там репортери, чи диваки, а колишні міністри, генеральний секретар англійської Лейбор Партії і подібні. І якже їдуть! Вступають по дорозі до Москви. (Чи може всі дороги англійської політики ведуть до третього Риму?). Отак по дорозі . . ., але задержуються на два дні, які виповнені розмовами з большевицькими лідерами, навіть з колеґою по фаху, Маленковом. Для „підкреслення приватности", як дехто хоче бачити цю прогулянку, Етлі в часі побуту в Москві жив в англійській амбасаді. А в його зустрічах з російськими можновладцями залюбки асистували йому представники цієї ж амбасади на чолі зі самим амбасадором. Про що ж говорили на численних зустрічах? Про що ж можна говорити сьогодні в Кремлі, як не про „світовий мир" (у кремлівському виданні), збільшення міжнародного товарообміну (бо цього якраз тепер найбільше потрібно большевикам), та про „американський імперіялізм".

З Москви ці арґонавти полетіли в Китай. Від декількох днів міжнародна преса аж переливається відомостями про їх побут там. Там вони „їдуть, куди хочуть", „бачуть, що хочуть" і „розмовляють з ким хочуть". Час до часу подають вони теж свої скромні заввагн. Напр.: режим Мао-Тсе-тунґа опертий на цілому народі, або: він здобув довір'я народу, що небувале в новітній історії Китаю, або: червоний режим має немалі осяґи . . . і т. д. Одні змагаються, виступають проти, другі простягають тим самим ворогам руку. Коли американська фльота патрулює біля берегів Китаю, англійські політики слухають Мао Тсе-тунґа. А він вимагає небагато, „тільки" передання йому Формози та залишення слабими Німеччини й Японії, крім, очевидно, місця в Об'єднаних Націях. Що на це сказав Етлі — не знаємо, але знаємо напевно що не сказав „ні".

Публічна опінія ще не охолонула від будь-що-будь немалих сенсацій, викликаних цією прогулянкою, а вже приходить нова цього самого роду: Верховна Рада СССР запросила англійських парляментаристів відвідати осінню цього року СССР і дружньо, в „парляментарній атмосфері" побалакати про спільні обидвом сторонам справи. Лорди, очевидна річ, похапцем запрошення акцептували. (Забули, сердеги, недавнє „лордам по мордам"). Для підкреслення ваги поїздки парляментаристів візьмуть у ній участь представники обидвох партій: консерватистів і лейбуристів.

Коли взяти ці багатомовні факти до уваги й помножити їх на ті всі торговельні, наукові й інші місії, що їздять до Москви й навпаки, коли запізнатись з опінією англійської преси й громадянства, а особливо з їх яскраво критичною поставою до інтенцій і потягнень ЗДА, тоді стане ясно, що фронт західніх держав слабне, щоб не сказати розпадається. Він ще може діє десь в укладанні спільних договорів в справі експлуатації іранської нафти, чи в інших подібних справах, але в засадничих політичних рішеннях контрагенти західнього бльоку йдуть різними дорогами.

В політиці найгіршою методою є не бачити дійсности, або бачити її здеформованою. І тому треба мати відчинені очі на ті всі факти. Вага тих фактів підкреслена ще тим, що внедовзі відбудуться вибори в Англії. Багато обсерваторів англійського життя підкреслюють правдоподібність перемоги лейбуристів. А коли сталося б так, тоді Етлі не лише виявляв би свої погляди „прогулянками", але й конкретними політичними потягненнями. Не треба сумніватися, що його потягнення були б далекими від того, що хотіли б бачити ми, чого прагнула би політика ЗДА. Кажуть, що англійська політика йде свідомо на використання суперечностей між Росією й цією країною та що англійські політики, які так часто говорять про „англосаксонську солідарність", повернули так круто. Але хто знає хоч трохи історію англійської політики й дипломатії — може всього сподіватися і бути на все приготованим.

Накінець ще пару слів про поставу прем'єра Черчила, найбільшого англійського політика в 20-му столітті. Є він дуже великим реалістом і напевно для інтересу Великої Британії посвятив би все. В ім'я цього він дуже часто поступається позиціями своєї партії. Напр. в 1945 р., їдучи до Потсдаму, він забрав зо собою лідера опозиції, власне містера Етлі, щоб той „запізнався зі станом міжнародних справ і зобов'язань", бо може у висліді недалеких виборів йому прийдеться стернувати англійським державним кораблем. Міжнародна преса зразу тоді звернула увагу, що такий жест Черчила має на меті ніщо інше, як прямо засуґерувати англійського виборця в потребі голосувати за Лейбор Партію. Чому? Черчил стільки різного понаобіцював під час війни, стільки різних зобов'язань понабирав на себе, що було б тяжко відмовлятися від них. Отже, хай бере стерно Етлі, він нічим не обтяжений. Чи мовчанка Черчила, його нез'ясована постава не є й тепер запрошенням англійському виборцеві голосувати на список містера Етлі, це значить за його політикою?

Я. Г.

Визискувачі дітей

Зо два місяці тому московська „Правда" вдарила була на сполох. Центральну комуністичну газету затурбував тоді непомірний зріст дитячої злочинности і хуліґанства та занепад шкільної дисципліни.

Коли почалася кампанія боротьби з дитячою злочинністю та хуліґанством, совєтський читач довідався, що й діти партійних достойників granписуються часом не гірше за „американських ґенґстерів", що їм так багато неприхильної уваги віддає совєтська преса, критикуючи „американський спосіб життя". Мабуть, це був не поодинокий випадок з двома школярами, синками високих урядовців, що пропивали з повіями гроші своїх „татусів" у московських ресторанах, а потім пішли на убивство, зарізавши одну із своїх компаньйонок.

Після деякої павзи центральна комуністична газета в числі за 16 серпня ц. р. знову вдарила на сполох. Цим разом справу поліпшення виховання школярів нав'язує вона до спеціяльних учительських нарад, що мають бути переведені по всіх школах в кінці місяця серпня цього року.

Під розвагу вчителям „Правда" подає найбільш характеристичні випадки порушення дітьми добропристойних норм поведінки і занедбання батьками своїх виховних обов'язків.

Починає вона згідно з давно виробленою в совєтській пропаґанді традицією славословія: „Яка чудесна росте у нас молодь! Сотні тисяч юнаків і дівчат стали гордістю заводів, МТС, радгоспів колгоспів і установ . . ." Тут же проливає крокодилячі сльози над „розбещеною всевладним доляром американською молоддю, яка не має щастя жити в країні побудованого соціялізму". А далі переходить, сказати б, до суті справи: до „поважних хиб у вихованні та навчанні дітей, в роботі вчителів, у керівництві школами збоку органів народної освіти".

У листах, що буцімто приходять до редакції „Правди", батьки скаржаться, що учні поводять себе недисципліновано і неґативно впливають на інших школярів. Недисциплінованості товаришать лінощі, розслаблена воля і еґоїзм. Якийсь Личнно з с. Лубунь і Вайнберґ з Чернівець вважають, що причиною недисциплінованости школярів є неповажне відношення батьків до виховання своїх дітей. Безручко і Ґандзій з Червоного Лиману на Дніпропетровщині у своєму листі наводять, як приклад, 17-літнього сина залізничника, що зовсім покинув вивчати лекції, а коли вчителька докоряє йому за це — лає її паскудними словами і мало не б'є.

Івашин з Широківського району підходить до цієї справи з іншого боку. Він пише, що велику користь приносять радіопередачі, присвячені вихованню дітей. Але нарікає, що такі передачі бувають дуже рідко. „Правда" признає Івашинові рацію і обурюється, що зовсім немає книжок для вчителів про те, як виховувати дітей. „Академія педагогічних наук РСФСР — пише вона — за десять років свого існування випустила на цю тему лише одну книжку".

Завідувач навчальної частини школи ч. 212 м. Москви Юрієв пише, що директор школи має право виключати зі школи грубих порушників дисципліни. „Але що дає це право на ділі? Учень-хуліґан у відповідь на погрозу виключити його сміється в лице директорові: він знає, що виключити зі школи фактично неможливо, бо відповідальність за переведення загального навчання також цілком лежить на школі . . ."

Якийсь П. Воля пише з обуренням, що йому часто приходиться зустрічати учнів - підлітків у нетверезому стані. Бувають випадки, коли батьки посилають своїх дітей до крамниць по горілку, і в крамницях горілку радо їм продають.

Педагоги — пише „Правда" — однодушно радять скріплювати піонерські та комсомольські організації, переводячи спільне домашнє навчання.

Все це дуже добре, — менторським тоном констатує „Правда": радіопередачі, спільне навчання, виховна література, скріплення піонерських і комсомольських організацій. Але найбільше читачів — підкреслює вона — з радістю повідомляють, як трудова діяльність, здорова фізична праця дітей допомагає згуртуванню колективу і поліпшенню дисципліни. Проти цього, мовляв, не заперечить ніхто з учителів.

Для прикладу, як то фізична праця корисна для дітей, наводиться лист учителя Мамотова. Весною в колгоспі „Перемога" — пише цей учитель — учні висадили 33,000 (!) шовковичних дерев. Після цього між учнями та колгоспниками нав'язалася міцна ділова дружба, а діти поздоровішали і дисципліна серед них надзвичайно скріпилася.

Далі йде ціла серія листів про те, яку величезну користь приносить дітям робота „на колгоспних і радгоспних ланах", де „гартується їх характер і виховуються з них свідомі будівники комунізму".

Отут вона, собака, й заритa!

Орган Центрального Комітету КПСС піддає ніби під розвагу вчителям, щоб на серпневих нарадах обговорили й „переконалися", що фізична праця для дітей, та ще в колгоспі чи радгоспі — єдино спасенна річ для їхнього здоров'я і доброго виховання. А те, що цей орган КПСС піддає під розвагу, підсовєтські вчителі навчилися хапати з льоту. Отож ,немає сумніву, що на серпневих нарадах учителі „з ентузіязмом" ухвалять відповідні постанови і заходяться „перетворювати їх в дію".

Практику використовування дитячої праці в колгоспах і радгоспах совєтська влада широко застосовувала також і в попередніх роках. Але робилося це час від часу — для боротьби з сільсько - господарськими шкідниками, на жнивах, іноді під час сівби. Кожного разу прибиралося це в форми „виховування дітей на лоні природи" і „привчаювання їх до трудових процесів". Щоразу таке „пікнікування" дітьми збігалося з черговою кризою в сколективізованому сільському господарстві.

Нинішня криза — криза підсовєтської людини, українського хлібороба, який не хоче бути колгоспним рабом і шукає собі кращої долі як не в місті, то десь у ремонтних майстернях МТС чи на якійсь іншій кваліфікованій праці. Ні посухою, ні незарадністю колгоспних керівників, ні шкідництвом буржуазних націоналістів цієї кризи вже не пояснити, бо причини її наявні. І поборювати цю кризу змушує нині совєтська влада не тільки жінок, але й дітей, оправдуючи злочин визиску дитячої праці, крім інших педагогічних мотивів, боротьбою з дитячою злочинністю та хуліґанством.

І так з шкільної лави прикріплюється підсовєтську дітвору до колгоспів і радгоспів, до яких вже прикріплено їхніх батьків. Цей визиск, як узаконений „виховний спосіб", після вчительських нарад ввійде у шкільні навчальні програми, як „обов'язковий предмет".

В. С-ко

Ключ від Київської Думи

Вислідом перемоги українських армій над большевицькими наїзниками було здобуття Києва 31 серпня 1919 року.

У неділю 1-го вересня 1919 року, під час незабутнього тріюмфального походу вулицями Києва та дефіляди частин Української Галицької Армії біля пам'ятника гетьмана Богдана Хмельницького на Софійській площі, здавалося, що вже прийшов кінець того історичного обману, що почався 1654 р. у Переяславі.

Старий гетьман Богдан Хмельницький дивився тоді на нас і неначе говорив: „Я підписав, бо мусів, бо мав замало таких, як ви, хлопців. Але ви не вірте їм ніколи, цим нелюдам. Вони, як оті їх попередники, з Джінгісханом на чолі і вас спалять і на весь світ пожежу розпалюватимуть. Не вірте їм, що як вовки в овечій шкурі виступають на всяких мирових переговорах, що у професорських тогах у своїх і чужих університетах, що у ризах московських патріярхів, наставлених білими ,чи червоними імператорами, що у робітничих кашкетах на трибунах оборони прав робітничої кляси. В усіх них одна мета: Росія понад усім світом".

Тоді, 1-го вересня 1919 р. прийшлося нам тільки пару годин ждати на потвердження Богданової пересторoги.

Навпроти нас стали ті, що прийшли на зміну розгромленим нами большевикам. Ті, їх союзники у спільному змаганні до панування над усім світом, прийшли під командою генерала Денікіна.

По коротких переговорах, обманних крутійствах і диктатах, обсадили денікінці ввечері 1-го вересня площу і всі вулиці Київської Думи, великими військовими силами, що підступно вдерлись того дня до здобутого нами Києва.

Залога Думи складалася із двох сотень 2-го куреня 8-ої бриґади 3-го корпусу Української Галицької Армії. Командантом куреня був сотник Осип Станимір. Денікінський генерал зажадав тоді увечері від сотн. Станиміра, щоб дав наказ залозі Думи зложити зброю. Правда, залога ця мала від нього наказ стріляти до озброєних, неукраїнських військових частин, але наказ цей не був ще апробований вищою командою.

Положення було неясне і мінялося з хвилини на хвилину. Воно було для сотника Станиміра і для нас дуже важке. З військового боку ми знали, що робити; битися. З політичного боку ми знали, що треба додержувати послуху покликаним до цього чинникам нашої молодої держави. Бо національна карність — це також закон для кожного жовніра. Крім цього, величезна перевага денікінських військ та брак зв'язку з іншими українськими військовими частинами і вищою командою накладала велику відповідальність за введення залоги Думи у безвиглядний бій з денікінцями.

Обидві сотні залоги вийшли з [illegible] нею. Сотник Станимір, у цій майже останній хвилині хотів ще раз вернутися до Думи і спробувати ще раз нав'язати телефонічний зв'язок з вищою командою. Тим часом сторож Думи замкнув головні двері на ключ . . .

Член залоги із 5-ої сотні куреня (в склад куреня входили 5-та, 6-та і 7-ма сотні), хор. Микола Яримович якось добився до сторожа і звелів йому відчинити головні двері. Сотник Станимір пішов нагору до телефону. Сторож, мабуть москаль, дуже обурювався, що його непокоять. Хор. Яримович прогнав його від дверей Думи до помешкання. Сотник Станимір вийшов з будинку, не добившись телефонічного зв'язку.

Хор. Микола Яримович замкнув тоді головні двері Думи ключем, що його сторож залишив на його жадання у замку дверей. Цей ключ опісля вложив хор. Яримович до своєї кишені з думкою, що може ще придасться в потребі.

Вкоротці денікінські частини з багнетами на крісах зблизилися до залоги Думи і приневолили її скласти зброю. Після роззброєння залоги, а з нею сотн. Станиміра та хор. Яримовича денікінці взяли в полон. Полонених завезли до Дарниці, літниськової оселі на лівому березі Дніпра навпроти Києва.

На другий день хор. Яримович був здивований, знайшовши у своїй кишені ключ в Київської Думи.

Невдовзі сотн. Станимір, а опісля і хор. Яримович, разом з іншими старшинами та стрільцями втекли з полону. Допомогли їм в цьому повстанці, якими командував недалеко Трипілля отаман Зелений. Майже усі добилися до своїх частин, які стояли в боях з денікінцями, уже десь біля Вінниці.

На світлині бачимо ключ, яким головний будинок столиці України був замкнений тоді ще дуже молодим старшиною армії незалежної Української Держави, — армії, що сама, без чужої помочі й опіки, прогнала ворогів і здобула хоч на короткий час нашу золотоверху столицю. Колишній хор. Микола Яримович, здаючи собі справу з музейної вартости ключа, що його заховав, привіз його з собою на чужину, а потім до ЗДА, де тепер живе.

I. Коваль

РЕНЕ

(8)

Тоді я чимскоріше втікала від людей, щоб вони не завважили того, як мені горіло обличчя, а в грудях лопотіло серце. А коли я переходила попри гурт хлопців на селі, то це була найжахливіша хвилина. Вони всі звертали увагу на мене, а з моїх ніг то так собі кпили, начебто вся причина сміху була в них. Я тоді майже не відчувала дотику ніг до землі, а коли б мене хтось про щось запитав, я не могла б здобутись на одне слово відповіді.

Одного разу, в неділю, я вибралася над річку, де, як звичайно, збиралась вся молодь і старші. Розвісивши гамак між деревами, я положилась у нього і вдивлялась в голубе небо, мріючи про майбутнє. Зверху палило сонце, а в тіні лип ледве ворушився [illegible] вітерець. Огорнута чарівним весняним теплом і запахом зелені та квітів, я сп'яніла тим чаром і закрила очі, вслухаючись в хлюпання хвиль ріки. Я зразу потонула в сон і не знаю, як довго спала, коли б не почула, як щось доторкнулось моїх уст і якась невимовна сила зв'язала моє тіло. Немов метелик, що п'є нектар із квітки, я не могла ворохнутись, хоча чула цей дотик в кожній частинці мого тіла. І враз, коли я відкрила очі, побачила над собою Мішеля з розхристаною чуприною, що закривала його чоло. Його бліде лице тремтіло викривленою усмішкою і видалось мені таким поганим, якого я ще не бачила. В цій хвилині з-поза дерев розлягся дикий реґіт його колеґ, що підглядали за ним. Збурена кров наплила мені до очей, і я, спалахнула від сорому, вдарила Мішеля з усієї сили по лиці. Ще більший реґіт і свист знявся довкруги, а на його лиці відбились мої чотири пальці. Він навіть не скривився, лише хитнулась чуприна і відкрила чоло. А в його чорних очах блиснули іскри муки. Його губи стиснулись і задрижали. Мені стало жаль Мішеля і я стиснула своєю лівою рукою нерозважну праву руку, що зробила таку кривду. Мішель відвернувся і побіг в сторону ріки, а потім завернув і пішов берегом ген-ген.

Його колеґи ще дужче реготались і свистіли йому вслід, аж качаючись по землі з насолоди. Я схопилася з гамака, звинула речі і втекла додому. В хаті я замкнулась, і кинувшись на подушку, плакала і кусала свої пальці за те, що вони вдарили Мішеля. Тепер я відчувала весь його біль. А сором і досада тиснулись мені в грудях, давлячи за горло . . . Я ж вдарила лице, яке було для мене таке дороге і любе! Що він поцілував мене? Чи я не мріяла про це ще недавно? . . Я каялась і плакала, а найгірше хотілось побачити його насамоті і попросити, щоб забув про все.

Мішель був гордий і завзятий, і відтоді оминав мене здалека.

В недовзі німці почали наступ, і нам прийшлося тікати на південь. По одному місяцеві, ми знову повернули в село, але про Мішеля не було жадної вістки. Казали, що він з військом поїхав на південь, в Альпи.

І так проминуло чотири роки, а Мішель не повертав. Люди почали говорити, що він загинув, а інші казали, що він став слюсарським учнем і що з нього вийшов дуже гарний хлопець. Але коли одного дня Гестапо заїхало до його батька, всі почали говорити, що Мішель утік в гори, до „макі". Це було коротко перед інвазією англійців.

Я закінчила перший рік у паризькій балетній школі, до якої мене рекомендували за добрі успіхи. Рік кінчався концертом і на другий день ми повинні були роз'їхатися на ферії. Мені щойно почався сімнадцятий рік. На попис з'явилося багато вчителів, батьків балерин, знайомих і молоді. В перших рядах сиділо декілька німців, військовиків, у товаристві жінок.

Попис почався гуртовим виступом. Мені припав танок „Метелик". По кутах сцени були розставлені квіти, а посеред сцени — великий кущ рож. Мій стрій мав імітувати метелика. Властиво він обмежувався до синього набедреника і двох пар синіх крил з попеліну, прикріплених на спині. В гуртовім виступі я майже не відчувала треми, лише приспішене биття серця, але коли виступила з сольовим танцем, відчула, як уся тремчу і не розумію нічогісінько із слів учительки. Коли куртина піднялася, я замкнула очі, щоб не впасти. Музика додала мені відваги і, розкривши очі, я побачила сотню облич, що пожирали мене очима, зливаючись в одне, велике обличчя. Мої очі ставали щораз більші, аж поки не поглинули цього великого обличчя, що враз розплилося. За другим повторенням чельо, я, майже не відчуваючи сцени, потонула в уяву заквітчаної луки, понад якою літав метелик і збирав мед з квіток. Я забула про знаки на сцені, відчислювання тактів, — мене провадили звуки музики. Я майже перестала існувати, як жива істота, а обернулася в тон. Літаючи на крилах звуків, я бачила життя, що перетворюється у звуки, у хвилі рік, в подув вітру, в колихання трав і зачароване життя квітки. А метелик, невільник цієї краси, розгублювався в променистих кольорах квіток і мусів виконувати все те, чого вони бажали. А вони всі нараз, розкривали пелюстки і манили його до себе: „До мене, метелику, до мене линь! Один поцілунок, бо завтра я умру, нині останній мій день!"

Коли музика урвалась, я покірно схилилась перед публікою. І тоді в правому боці пізнала обличчя Мішеля. Він плескав у долоні, захоплений моїм танком. Він простив мені все. Я бачила, як його очі блищали сльозами радости, і я не встоялась і втекла, щоб не розплакатись. За хвилину він влетів в гардеробу і ми впали одне одному в обійми і розплакались з радости. Я відчула всю красу життя, яку мені приніс Мішель на своїх устах. Це вже був дозрілий мужчина, засмалений південним сонцем, із чорною, кучерявою чуприною, з-під якої дивилося двоє очей, тих самих, незмінених з першої шкільної лавки.

Ми не вспіли натішитись і поговорити про своє минуле, коли в кімнату вбіг переляканий чоловік і крикнув: „Мішелю, тікай! . . " Мішель затремтів, стиснув мене і скочив крізь вікно. Я почула лише оклик „Гальт!" і метушню. Коли я глянула крізь вікно, Мішель був у залізних руках двох ґестапівців, що волікли його до авта.

За місяць до мене застукав хтось вночі у вікно і кинув картку: „Мішель розстріляний в Шато де Бракс" . . .

Після війни в Шато де Бракс мені показали список розстріляних, між якими було ім'я Мішеля . . . Мішель . . . Мішель . . . я ніколи не бачила його могили, — вона невідома!

(Кінець)

Д-Р ОТТО ЙОН — АРХИШПИГУН

„Це правдива історія д-ра Отта Йона, сказана перший раз. Це історія мистця-шпигуна нашої ери, який працював для Росії, вдаючи весь час, що працює для Заходу" — пише у вступі тижневий журнал „Ю-С Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 27 серпня ц. р., один із найкраще поінформованих американських часописів, проголошуючи велику статтю під багатомовним заголовком: „Д-р Йон, надшпигун —, і як він працював".

Редакція названого журналу підкреслює, що „матеріял для цієї статті походить з відповідальних джерез із Бонну, Лондону й Вашинґтону". Ця стаття остаточно розвіює версію, начебто д-р Отто Йон, недавній керівник західньо-німецької служби безпеки, був схоплений і вивезений до Східньої Німеччини, чи пак, — що його туди „заманили" під якоюсь фальшивою притокою, або, що його „індоктринували" й вивезли у стані гіпнози. Всі версії, які намагалися цілком чи частинно реабілітувати Йона — тепер уже відпадають. Звідомлення „Ю-С Нюз енд Ворлд Ріпорту" стверджує понад усякий сумнів, що Йон увесь час впродовж майже 20 років, був на совєтській службі. Він тільки вдавав приятеля Заходу.

На власне прохання Йон приїхав був 19 травня ц. р. до З'єдинених Держав і подорожував по всій Америці, а на початку червня провів чотири дні у Вашинґтоні. Там він розмовляв із Алленом Доллесом, головою Сентрал Інтелліджен Ейдженсі (центральної розвідчої аґенції) і Едґаром Гувером, головою ФБІ, а також відвідав головну американську військову кватиру, Пентаґон. У поворотній дорозі до Німеччини заїхав до Лондону, де побільшив свій запас найбільш секретних інформацій, здобутих силою свого становища в Західній Німеччині й довір'я що до нього, як до керівника західньо - німецької служби безпеки, мусіли мати найви- [illegible] ді. 20 липня ц. р. Йон поїхав своїм автом просто до Східнього Берліну, де передав Совєтам усі ті зібрані ним в останньому часі преціінні тайні інформації, і закінчив цим свою дворейкову кар'єру.

Названий американський часопис ставить Йона поруч таких совєтських шпигунів, що користувались повним довір'ям англійської верхівки, будучи на активній англійській службі, як: Клявс Фукс, Бруно Понтекорво, Алан Нунн Мей, Доналд МекЛін і Ґю Бурґесс. Від усіх них Йон різниться найбільше тим, що найдовше зумів грати свою дволичну ролю.

Комуністичним аґентом Отто Йон став, мабуть, в 1935 році, отже через два роки після приходу в Німеччині до влади Адольфа Гітлера. Як молодий, ледве 26-літній адвокат із дуже добрими зв'язками, він дістався на працю до державної летунської лінії Люфтганза, і то саме на далекосхідній лінії, де треба було мати зв'язок з совєтською Аерофльотою. Існує здогад, що в тому часі постав контакт між Йоном і найталановитішим совєтським шпигуном в Японії, німцем Ришардом Зорґе, і що це Зорґе керував пізнішими діями Йона в Німеччині.

Від 1938 року Отто Йон належав до підпільної протигітлерівської організації і брав участь у замаху на Гітлера 20 липня 1944 р. Замах не вдався, змовників викрили й виловили, а між ними зловили й розстріляли брата Отта Йона, Ганса. Отто Йон поїхав на головне берлінське летовище в Темпельгофі, виказався своїми документами з Люфтганзи і втік літаком до Еспанії. Ця його холоднокровність, притомність ума, блискавичні рішення і велика цивільна відвага, поруч з гарним виглядом і бездоганними манерами — були підставами його успіхів. Англійський аґент, який в тому часі, в 1944 році, діяв на терені Швайцарії, повідомляв про існування в Берліні в державному апараті знатного совєтського шпигуна. Здогадуються, що був ним власне Отто Йон.

У Мадриді д-р Йон зголосився до англійської розвідки, передаючи їй водночас деякі інформації про німецьку базу Пеенемюде, з якої вистрілювано на Англію ракетні стрільна Ф. Його прийняли на англійську розвідчу службу на еспансько-французькому кордоні. Тоді то Йон зробив дивне діло: нікому нічого не кажучи, поїхав до Лісбони в Португалії і там зустрівся з неофіційним представником Совєтів, Еґазом Мунізом, що був під сильним доглядом поліції. Поліція накрила Йона й арештувала його. Але — знову цікава річ! — за місяць витягнув його з португальської в'язниці чільний англійський дипломат, Ґю Бурґесс, який розконспірував себе, як совєтський шпигун, щойно в 1951 році, коли разом із МекЛіном втік поза залізну завісу. Бурґесс перевіз Йона до Лондону і допоміг йому стати на службу до одної з найважніших клітин англійської розвідки, званої МІ 6. Там він познайомився з бароном Вольфґанґом фон Путліцом. Путліц зник в 1950 році, ці, перейшовши до Східньої Німеччини і пізніше хвалився публично, що це він переконав англійських дипломатів Бурґесса і МекЛіна переїхати за залізну заслону. Йон весь час втрумував зв'язок із Путліцом, а цей останній двічі відвідував його в Західній Німеччині.

Під час війни Йон допомагав збирати матеріял для процесів проти німецьких воєнних злочинців у Нюрнберзі. На рекомендацію англійських чинників, д-ра Отта Йона призначили шефом новозорганізованої західньо-німецької служби безпеки, яка згодом дістала офіційну назву „Уряду для Охорони Конституції". Його завданням, як совєтського шпигуна, було — за всяку ціну не допустити, щоб у Західній Німеччині відбудовано армію. Як засіб до цієї цілі служило постачання всім протинімецьким чинникам, головно Франції, правдивих і фальшивих даних про зріст нацизму в Західній Німеччині. Водночас Йон мав крити й тихцем допомагати іншим совєтським шпигунам.

При всій його спритності Йона почали підозрівати після кількох дивних випадків: у Східній Німеччині почали зникати західні аґенти, що про них знав Йон; деякі арештування (напр., Фрідріха Ганца) виявилися згодом персональною помстою Йона, а представлені Йоном документи, що доказували ніби вину арештованих, вказували, що дістати ті документи міг він тільки від совєтських чинників. На процесі проти совєтського шпигуна Елянда Йон заперечив, що знає Елянда, але потім дав йому гроші, щоб він втік з Німеччини. Незабаром після того, знайдено Елянда мертвим в готелі у Цюріху. За Йоном почали стежити. Але американський капітан контррозвідки, якому доручено тайний нагляд над Йоном, необережно зрадився з цим перед Йоном. Тоді Йон, пронюхавши також, що західньо-німецький міністер внутрішніх справ хоче позбавити його становища шефа служби безпеки і що в уряді Аденауера є невдоволення, що він запивається, — рішив втекти.

Тепер він продовжує в Східній Німеччині виконувати ту місію, що її мав у Західній: в своїх заявах, на пресових конференціях і т. д., роздуває здогадні нацистські впливи в Західній Німеччині та „викриває" американські воєнні пляни, мобілізуючи ворожі до німецького озброєння настрої у Франції, в частині англійського громадянства і в самій Західній Німеччині, яку він лякає маривом нової війни і фізичного та матеріяльного винищення.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

„ПРОБЛЕМА ЄДНОСТИ ДУХОВОЇ КУЛЬТУРИ"

12 червня 1954 року з доповіддю на пленарній конференції УВАН виступив д-р М. Шлемкевич. Він сказав, що хоче познайомити слухачів із основною проблемою своєї книжки п. з. „Філософія", що її видало НТШ у Львові 1934 року.

Є епохи, в яких основні ділянки духової культури: — наука, мистецтво, релігія — співпрацюють, розвиваються в єдності. Такими були напр. середні віки з монументами тієї єдности, могутніми соборами, створеними співпрацею релігійної віри, мистецького генія й наукового знання тих часів. — Подібно в ренесансі, тільки що тут осередок уваги пересувається з релігійности на мистецтво, тоді як пізніші сторіччя (17-18) починають розбудовувати духову єдність на науковій основі.

Але є епохи, в яких ті три ділянки відгороджуються одна від однієї, навіть стають одна проти однієї в ворожій поставі. Особливо характеристичне це для 2-ої половини 19-го сторіччя. Наука, тільки що скинувши з себе ярмо геґелівської філософічної системи, і утверджена своїми успіхами, намагалася визволити від усіх зв'язків із мистецтвом і релігійністю. — Подібно й мистецтво щораз частіше підкреслювало свої чисто мистецькі справи, навіть отверто висуваючи на переломі сторіч гасло „мистецтво для мистецтва".

Аналогію до цих явищ можемо знайти і в організації зовнішнього життя. Є епохи, коли окремі люди, групи, кляси співпрацюють, вирівнюючи свої інтереси в упорядкованій державі. І навпаки, є революційні епохи внутрішнього кипіння, боротьби кляс і груп, що розсаджують державу.

Українська революція була часом зудару різних інтересів: — національних, соціяльних. — А як у сфері духа, в духовій культурі? — Розвиток у Східній Україні привів, на поверхні бодай, до примусової духової єдности в марксизмі. Розвиток у вільніших умовинах Західньої України й іміграції почав виявляти знаки розсипу духової культури. Наука відгороджувалася від життя й вдоволялася часто тільки верстатовою роботою. Гасло „мистецтво для мистецтва" продирало крізь критику ліберально-демократичних кіл. В деяких церковних епархіях колишній верховодний тип священика-громадянина — робив місце типові священика — тільки церковника. Такі тенденції перевезли ми і в скитальщину.

Так єдність духової культури й єдність душі розбиті. Чи є шляхи привернення її? Знову рівнобіжна, аналогійна проблема, що її накидає нам життя також у політичній організованості.

Коли прямуємо до єдности, тоді мусимо шукати і підкреслювати спільні риси: — так у політиці, так само в духовій культурі. Тож мусимо приглянутися, чи є якісь основні спільні риси трьох головних ділянок: — релігії, мистецтва, науки, які були б підвалиною тієї єдности. Мусимо зробити експеримент: — підійти до всіх трьох ділянок однією методою.

Такий експеримент у мислях здемонстрував доповідач, виходячи з позитивістичної теорії пізнання і пробуючи її методою й її поняттями з'ясувати суть двох інших ділянок: — релігії й мистецтва. В тій спробі всі три ділянки виявилися як системи символічних знаків, які в науці описували зовнішній світ сприймань, — в мистецтві внутрішній світ почувань, а в релігійних аналогіях — несхопну, нездиференційовану сферу настроїв і туги.

В цій концепції різні проблеми естетики й теорії релігії ставали прозорішими, навіть відпадали.

Вкінці графічною схемою доповідач представив цю концепцію єдности духової культури, як виразу єдности людської душі.

ТАЄМНА КОПАЛЬНЯ ДІЯМАНТІВ У КАНАДІ

Десь у диких околицях північно - східньої Канади мала б бути велетенська копальня діямантів, що її вартість обраховують на мільйони долярів. Досі вже знайдено діяманти вартістю кількох мільйонів долярів саме у вульканічній глині тих околиць. Одначе ніхто не попав на слід самої копальні.

Здогадуються, що коли льодовики посувалися з півночі почерез Квебек і Онтаріо сотні тисяч років тому, то своїм тягарем прямо зрізали вершки тих глиняних „жил", багатих у діяманти. Здовж межі, що її осягнули були льодовики в своєму поході на південь, знайдено діяманти, що їх оцінюють тепер на 500,000 дол. Славнозвісні ювілерні Теффеніс і Ню Йорку, посідають збірку таких самоцвітів і видали велетенські суми на розшуки за скритими копальнями тих діямантів.

Більшість самоцвітів, що є в посіданні Тіффені, знайдено в районах на південь від озер Мічіґен та Ірі в ЗДА. Інші самоцвіти знайдено на заході в околиці Кенори, Онт. і на сході — в околицях Монтреалу.

Недавні розшуки довели до відкриття кратерного озера в районі Унґава на північно-східньому побережжі Канади. Вода в ньому є синяво-зелена і з нього здається походила блакитна глина, що її саме з таких місць розволікли льодовики (і в ній діяманти) почерез центральну Канаду аж до північно-центральних стейтів ЗДА. Людина, яка натрапить на місце походження тих діямантів — тобто відкриє копальню — стане прямо казково багата.

„Канадійська Сцена".

35-річчя здобуття Києва

31 серпня 1954 року — це 35-та річниця найсвітлішої події в новітній історії українського війська, коли то об'єднані армії України здобули древню столицю нашої держави — Золотоверхий Київ, розбивши московсько-большевицьких наїзників.

З цієї величньої нагоди всі відділи ОбВУА повинні влаштувати святкові сходини і відзначити ці роковини та й з'ясувати для ширшої громади боєві зусилля українського війська під час визвольної війни.

Рівночасно Управа ОбВУА звертається з проханням до колишніх старшин і вояків української армії, як і до всіх громадян, які мають:

1). Військові карти Києва,
2). Спомини про боєві чини наступаючих на Київ армій (І. і ІІ. Корпуси УГА і Запоріжці),
3). Фотознімки, які зображали б картини із наступів, чи взагалі фотознімки війська, чи окремих військовиків із того часу.
4). Спомини, чи записи про бої за Київ свідків цих боїв, головно мешканців таких місцевостей, як Винниці, Калинівки, Бердичева, Козятина, Брусилова, Білої Церкви й інших місцевостей на шляху до Києва.
5). Пам'ятки, зв'язані із походом на Київ 1919 р., щоб надсилати ці матеріяли до архіву ОбВУА на адресу Головної Управи:

United Ukrainian War Veterans of America.
866 N. 7th Street,
Philadelphia 23, Pa.

Якщо хтось не бажав би позбуватись цих пам'яток, того Управа ОбВУА просить позичити ці речі для виставки, яка буде зорганізована з нагоди Третього Делеґатського З'їзду ОбВУА в днях 18. і 19. вересня 1954 року у Филаделфії. На цьому З'їзді полковник генерального штабу Аркадій Валійський виголосить доклад у зв'язку з 35 роковинами здобуття Києва. Виставка пам'яток буде ілюстрацією до цих світлих подій.

Просимо, у справах виставки і З'їзду писати теж на вище подану адресу.

За Головну Управу Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці:

Д-р Володимир Ґалан,
(голова);

Михайло Савчин,
(секретар).

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою).

ХОРОВА КАПЕЛЯ В УЖГОРОДІ

У селі Старе Давидково, Мукачівського району, понад 30 років існує хорова капеля, що складається з 85 учасників. Це є найстаріша хорова капеля на цілу Ужгородщину. Але, крім українських народних пісень, має вона тепер у своєму репертуарі, на жаль, більшість творів, в яких оспівується виконання п'ятиліток та побудову безклясового суспільства.

СПОРТ НА УКРАЇНІ

Як подає совєтська преса, розвиток спорту на Україні досягнув великих розмірів. Спортові організації, створені при професійних спілках, мають 124 стадіони, 480 гімнастичних заль, 75 водних станцій. Українські спортовці за останній рік встановили 5 світових, 46 всесоюзних і 300 республіканських рекордів. Совєтський спорт, зокрема на Україні, ставить перед собою насамперед цілі мілітарні й політичні, і кожну перемогу українських спортовців совєтська преса представляє, як осяг „всесоюзний" — перемогу Москви.

НОВІ МЕШКАНЕВІ БУДИНКИ У ЛЬВОВІ

У Львові будується 80 нових мешканевих будинків. В нові багатофамілійні будинки будуть переселені родини „стахановців" і партійних урядовців, — представників „еліти" сьогоднішнього Львова. Мешканеве будівництво зосереджується на вулицях Пархоменка, Котляревського, Угорській і Левандівці. Більшість вулиць у Львові совєтським звичаєм перейменовано, а тому тяжко зорієнтуватись, де саме розташовується большевицька „аристократія".

ПОМЕР ГОЛОВНИЙ ДИРИҐЕНТ КИЇВСЬКОЇ ОПЕРИ

Рівночасно зі смертю відомого оперового режисера Володимира Манзія, прийшла з України вістка про ще одну культурну втрату: у Києві після тяжкої хвороби помер головний диригент академічного театру опери й балету ім. Шевченка — проф. Володимир Пірадов, обдарований і висококультурний дириґент, великий знавець української пісні і будівник української оперової культури.

ПРОДУКЦІЯ КИЇВСЬКОЇ КІНОСТУДІЇ

Київська кіностудія художніх фільмів випустила новий фільм „Небезпечний рейд" у поставі Новровського й Бренчуґіна. Випущено також фільм „Земля" за повістю Кобилянської (режисери Вучма і Швачко) і закінчується фільм „Над Черемошем" (сценарій М. Стельмаха), наскрізь пропаґандивний фільм про „радісне життя гуцулів у сім'ї совєтських народів".

НАЙБІЛЬШИЙ В СССР КОНСЕРВНИЙ ЗАВОД

Радіо з Києва повідомляє, що в Ізмаїлі викінчують будувати один з найбільших в СССР консервних заводів, що вже в серпні має випродукувати 2,000,000 штук консервних пушок, а до кінця цього року — понад 7,000,000. Завод перероблятиме місцеву городину й овочі.

СПІЛЬНЕ НАВЧАННЯ ХЛОПЦІВ І ДІВЧАТ

Як заявив в інтерв'ю з представником київської радіовисильні міністер освіти УССР Пінчук, відокремлене навчання хлопців і дівчат в Україні буде зліквідоване. В Україні в цьому році відкрито понад 300 нових шкіл, а всі школи України поповняться 15,700 нових учителів, що минулого року закінчили університети й педагогічні інститути.

ПІДГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ОСІННЬОЇ СІВБИ

Газета „Радянська Україна" повідомляє, що по всіх колгоспах і радгоспах України розпочалася широка підготова до осінньої посівної кампанії. Під контролею місцевих партійних організацій перевіряють сільсько-господарський реманент, запаси посівних матеріялів і ведуть серед колгоспників широку пропаґанду за „виконання й перевиконання плянів".

ЗМІНИ В СИСТЕМІ ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Як повідомляє московська преса, в системі шкільного навчання плянується значні зміни. Зокрема, щоб прищепити молоді „любов до праці й пошану до трудящих", її змушуватимуть працювати в промисловості й сільському господарстві. В системі міністерства народної освіти створюються 50 спеціяльних промислових і технічних шкіл, що підготовлятимуть керівників фабрик, копалень, колгоспів і радгоспів. До шкіл прийматимуть молодь, що покінчила десятирічки.

ВИСТАВКА ТВОРІВ ІВАНА ЇЖАКЕВИЧА

У Київському музеї українського мистецтва відкрилась виставка творів найстарішого українського маляра Івана Їжакевича, якому недавно сповнилося 90 років. На виставці привертають увагу глядачів картини на історичні теми — „Запорожці готуються до походу", „Торг невільниками в Туреччині", „Нестор - літописець", „Кий, Щек, Хорів і сестра їх Либедь" та ін. Тонко написані, глибоко відчуті пейзажі Їжакевича розкривають красу і своєрідність України — її природи й архітектури („Селянський двір", „Вечір", „Зима" та ін.). Також представлені на виставці численні картини старенького маляра, виконані на „соціяльне замовлення", — „Вступ совєтської армії" та ін.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Святкування 25-річчя мистецької творчости Едварда Козака.

Літ.-Мист. Клюб у Дітройті ще в минулому сезоні мав у своїй програмі відсвяткування творчого ювілею знаменитого нашого мистця пензля і пера Едварда Козака (ЕКО), заступника голови Клюбу і постійного мешканця Дітройту, де появляється теж його славний „Лис Микита". Та в цьому виринули трудноці, які не дозволяли провести свято так гідно, як на це заслуговує Ювілят. Щоб віддати йому шану приготовляє Дітройт на вересень ц. р. заходом У. Літ.-Мист. Клюбу Виставу образів і Вечір. Одно і друге відбудеться в залях Інтерн. Інституту, ріг Кербі і Джон Роуд.

Відкриття Мистецької Виставки відбудеться в суботу 18. вересня в год. 6 вечора. Для привітання і пояснень запрошений артист-маляр Яків Гніздовський з Ню Йорку. Він теж познайомить нашу молодь з творчістю Е. Козака в неділю, 19-го вересня в год. 2-й пополудні. Тої ж неділі в год. 6-ій вечором у великій залі Інтерн. Інституту відбудеться Вечір, на якому виступлять: Яків Гніздовський (доповідь), ред. Роман Купчинський (спогади), корифей українського театру Йосип Гірняк як Гриць Зозуля, проф. Марко Лепкий (скрипка) і хор під керуванням Ярослава Филипова.

Ювілейні привітання організацій і приватних осіб треба посилати на адресу:

Ukrainian Lecture & Arts Club
12001 Lumpkin Avenue,
Detroit 12, Mich.

Ню Йорк, Н. Й.

Школа готовиться до нового шкільного року.

Здається недавно закінчився шкільний рік, а вже треба готовитися до нового. Невдовзі знов зароїться дітворою шкільні подвір'я. На вступі хочеться підвести скромні підсумки шкільної праці за минулий рік.

Парафіяльна школа українознавства при Свято-Троїцькій парафії Української Автокефальної Православної Церкви в Ню Йорку 19 червня закінчила з дуже добрим загальним вислідом шкільний рік. Під керівництвом досвідченого старого педагога проф. Спільниченка школа виказала не тільки добрі поступи в науці, а й спромоглася на влаштування публічних імпрез і приймання участи у громадсько-суспільному житті.

На одній із імпрез у вступному слові проф. Спільниченко підкреслив, що школа поставила собі за завдання не тільки навчити дітей читати й писати, але й виховувати нашу молодь. Виховувати в них ті шляхетні національні первістки, які їхні батьки привезли зі собою з Рідного Краю на нову прибрану батьківщину. Прищепити любов до свого рідного краю, мови, нації, культури, народної творчости, плекати свою віру, традиції, пошану й любов до нової прибраної батьківщини. Виплекати заінтересування до громадсько-суспільного життя.

Незважаючи на певні труднощі, на нашу думку, поставлені завдання виконані.

Школа влаштувала: а) традиційну ялинку з колядками, відповідно добраними деклямаціями, піснями, забавами та подарунками. б) Шевченківське Свято з прекрасно уложеною програмою з творів Т. Шевченка та Шевченкові присвячених, пісень на слова Шевченка та реферату.

Учень п'ятої кляси Іван Валюра прочитав чистою українською мовою короткий, але змістовний і добре опрацьований біографічний нарис про Т. Шевченка. в) На закінчення шкільного року була влаштована багата імпреза, програма якої складались зі вступного слова керівника школи, деклямацій, інсценізацій, історичних та побутових пісень, фортепіянових точок та роздачі свідоцтв. А на доповнення цієї програми учні виступали з короткою програмою по радіо на українській радіопередачі П. Петра Мельника.

Під гаслом „Діти — Дітям" школа зібрала й вислала в Німеччину, через ЗУАДК, дітям-залишенцям понад двісті фунтів одягу та консервованих харчових продуктів. На заклик Українського Золотого Хреста учні під цим же гаслом виступали по радіо на радіопередачі п. Романа Мариновича і зібрали $49.50.

На новий шкільний рік школа скликає під гаслом: „Ні одної американсько - української дитини поза курсами й школою українознавства", загальні організаційні збори з участю якнайбільше українців, незалежно від того чи мають дітей у шкільному віці чи ні, з метою орrганізувати й заложити Т-во „Рідна Школа".

Про доцільність такого Т-ва хіба зайві коментарі. Всі, кому лежить на серці Українська Рідна Школа та майбутність підростаючого покоління, яке прийде нам на зміну — повинні зрозуміти, що обов'язком кожного українського громадянина є підтримати це гасло, як морально, так і матеріяльно.

Керівництво школи вже домовились з українськими Радіостудіями про уділення учням певного часу на радіові передачі своїх коротких мистецьких та суспільно - громадських виступів. Заплановано поширити мистецьку самодіяльність учнів, організувати учнівський церковний хор та провести акцію під гаслом: „Учні — учням", збірку зимового одягу та консервованих харчових продуктів для дітей-залишенців у Німеччині. І нарешті заплановано підвищити організаційний ступінь школи.

На закінчення хотіли б додати, що громадянство всіма можливими засобами повинно підтримати свою, так добре поставлену — молоду, бо заледве два роки тому зорганізовану заходами того ж проф. Спільниченка школу, єдине при нашій парафії вогнище національної культури і освіти. Пам'ятаймо прислів'я: „В громаді велика сила".

А. Ю.

З Української Преси

ОУН ЗНОВУ У ВИКОНІМ ОРГАНІ УНРАДИ

„Новий Шлях", Вінніпеґ, Канада, орган ОУН (полк. А. Мельника) приносить в числі 65 з 20 серпня ц. р. передову статтю під вищенаведеним заголовком, в якій займає, так мовити, офіційне становище названого політичного табору до призначення інж. Дмитра Андрієвського керівником ресорту закордонних справ у Виконному Органі УНРади, чим закінчився період відсутности ОУН у ВО. Стверджуючи, що „цей пост уже давно треба було передати інж. Д. Антрієвському, який працював у ресорті зовнішніх справ УНРади від самого початку її існування", часопис жалується, що це сталося аж тоді, коли „по недавній резиґнації М. Лівицького цей пост був необсаджений і ніяка інша фракція не хотіла його перебрати чи там не могла, не маючи відповідного кандидата. Тому належиться признання ОУН, яка взяла на себе велику відповідальність і великий клопіт перебранням ресорту, який ніс з собою великі ускладнення і великі небезпеки для УНРади і для української справи взагалі, і не вільний від них у будуччині".

Ставайте членами УНСоюзу, а тим самим і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!

Західні журналісти в совєтських автомобільних фабриках

Москва. — Уперше від 1947 року група американських, англійських і французьких журналістів дістали дозвіл оглянути автомобільну фабрику ім. Сталіна в Москві, — один з найбільших совєтських промислових закладів. Директор фабрики пояснював, що у фабриці працює тепер 40,000 робітників. Більшою від неї є тільки фабрика автомобілів в Горькому, де виробляють лише особові автомобілі. Автомобільна фабрика ім. Сталіна у Москві продукує здебільша вантажні автомашини, яких є коло 10 типів. Кожних 5 хвилин виходить з фабрики одно 4-тонове вантажне авто, або коло 100 таких машин щоденно. Річна продукція — кого 36 тисяч. Лише невелике число великих особових машин „ЗІС" виробляється для вжитку совєтських достойників. Зате у тій фабриці продукується також холодильники, ровери і автобуси. Фабрика устаткована американськими, англійськими й німецькими машинами. Директор фабрики скаржився, що не можна спровадити з ЗДА нових машин.

Легше можна буде дістати відкладення військової служби

Вашингтон. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл заявив, що — на основі вивчення стану людської сили — можна твердити, що в майбутньому легше буде дістати відкладення військової служби, ніж це було досі. Мічелл робить свої висновки на основі статистики людської сили від цього року по 1960-й. Він каже, що якщо стан американських збройних сил залишиться такий самий як тепер (коло трьох мільйонів вояків), то 1960 року до військової служби голоситиметься молоді більше як буде потрібно. Внаслідок цього можна буде ліберальніше звільняти з війська тих юнаків, які матимуть оправдані на те причини.

Помер адвокат Андрій Стронціцький

З Німеччини прийшла вістка, що в лікарні св. Иосифа в Реґенсбурзі 11 серпня 1954 року помер на 62 році життя, по довгих і важких терпіннях, адвокат д-р Андрій Стронціцький. Він був довгі роки адвокатом в Ходорові, в Західній Україні і жертвенно працював на громадській ниві. Похорон відбувся 13 серпня на католицькому цвинтарі в Реґенсбурзі.

Сателітська Польща пропонує Франції свою „приязнь"

Париж. — Комуністичний уряд Польщі запропонував Франції заключити французько - польський пакт взаємної допомоги і тісний військово-політичний союз, погрожуючи одночасно, що покликання до життя західнього пакту Оборонної Спільноти довело б до третьої світової війни. Ця польська оферта, продиктована — очевидно — Москвою, була зроблена на 24 години перед відкриттям сесії французького парляменту, присвяченої справі Оборонної Спільноти. Польська нота запевняє, що її ціллю є скріпити безпеку Франції і Польщі та загальну безпеку Европи. Польська комуністична нота страшить французів відродженням німецького імперіялізму, якщо пакт Оборонної Спільноти дозволить взагалі німцям відновити свою збройну силу. Зрештою, комуністична Варшава покликується на традиційну польсько-французьку приязнь, промовчуючи — очевидно — що тепер Польща не є самостійною державою в загально - прийнятому розумінні і не репрезентує зорганізованої волі польського народу, а є тільки одним із допоміжних чинників Совєтського Союзу — заважують коментарі західньої преси.

Москва хоче „помагати" біднішим країнам

Вашингтон. — СССР задумує в більшій, як досі мірі, брати участь в упромисловлюванні менше розвинених країн, висилаючи до тих країн російських і інших комуністичних „фахівців", — повідомляє референт совєтських справ в „Н. Й. Таймс-і" Гаррі Шворц, з покликанням на „Правду". СССР дав $1,000,000 до фонду ОН для підтримки менш розвинених країн і тепер хоче зробити натиск на деякі країни, щоб вони зажадали прислання їм російських техніків - фахівців. Москва прийшла до переконання, що Захід має великі моральні користі з дотеперішньої своєї акції технічної допомоги відсталим країнам, а крім того, СССР дійсно має вже стільки фахівців в ділянці техніки, що може висилати їх за кордон, — пояснює від себе Гаррі Шворц.

ЗДА подарували Москві копальні урану

Бонн. — Москва видобула вже з копалень урану в Тюрінгії стільки сировини, що можна випродукувати 44 атомові бомби — повідомляє американська преса за інформаціями західньо-німецького міністерства для загальнонімецьких справ. Цей уран видобуто виключно з теренів, що їх у другій світовій війні зайняли були американські війська, але потім передали їх під совєтську окупацію. Центр совєтської продукції урану пересунено з Кремінних Гір на саксько-чеському кордоні до Тюрінгії. Уранові поля стоять під сильною військово-поліційною охороною і є забороненою смугою. Донедавна набирали сюди насильно робітників у Східній Німеччині. Після минулорічного бунту умовини праці в Тюрінгії значно покращали.

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ БРИДУН, член 253 відділу УНСоюзу в Лудлов, Мас., помер трагічно 20-го серпня 1954 р. Покійний народився 9 березня 1909 р. в Нараєві, повіт Бережани, Зах. Україна і приїхав до Америки в 1952 р. Полишив на Україні дружину Анну, дочку Софію і сина Михайла. Покійний належав до укр. парафії, до відділу Укр. Конгр. Комітету і був активним і взірцевим членом нашої громади. Похорон відбувся 23. серпня в Лудлові, Масс. — В. И. П.!
П. Павлів, предс.

АНАСТАЗІЯ КАНЮК, довголітня членкиня відділу 108 УНСоюзу в Лейквуд, Огайо, померла по довгій недузі 17. червня 1954 р. Покійна походила з села Бабина, пов. Самбір, Зах. Україна. Оставила в смутку Мужа Павла. Похорон відбувся з укр. прав. церкви св. Николая на Бруклин Гайтс цвинтар. — В. Й П.!
М. Сіліко, секр.

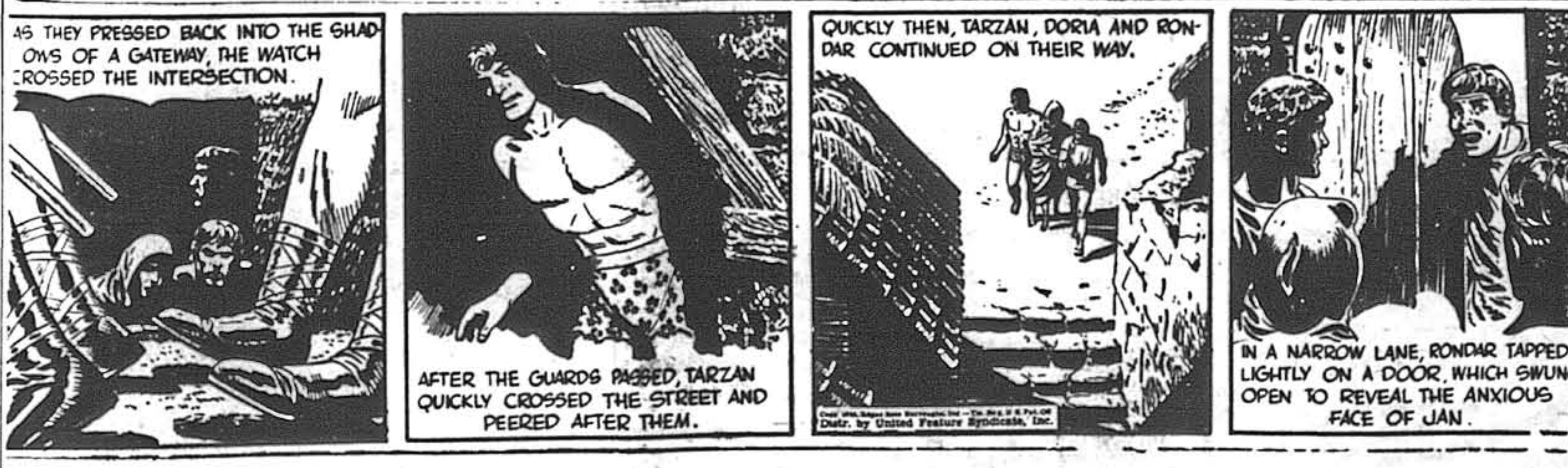
У Відні радить Міжпарляментарна Унія

Відень. — В дні відкриття Міжпарляментарної Унії у Відні президент Австрії Теодор Кернер і прем'єр Юліюс Рааб заапелювали до Унії, щоб вона причинилась до одержання Австрією повної самостійности. Також справа об'єднання Німеччини стала відразу одною з найголовніших справ нарад Унії. Проф. Карль Шмідт, один із лідерів німецьких соціял - демократів, виступив проти становища Совєтів, що об'єднання Німеччини може прийти тільки поруч з її невтральністю, бо невтралізація в нинішній ситуації є рівнозначна з позбавленням свободи. О'Бюачалля, віцепрезидент ірляндського сенату звернув увагу, що Ірляндія також все ще є поділена. З комуністичних делеґатів Ронай, президент мадярського парляменту рекомендував пожвавлення торгівлі між Сходом і Заходом, якнайкращий засіб „замирення" і атакував Північно-Атлянтійський пакт: найкращим доказом воєнного антисовєського характеру того пакту було, — мовляв — відкинення пропозиції СССР, що він готов туди теж приступити.

І кінові сценаристи викидають комуністів

Голлівуд, Каліфорнія. — Члени Гільдії Кінових Сценаристів більшістю 325 до 12 голосів прийняли резолюцію, яка змінює статут цієї організації в тому дусі, щоб до новоорганізованої Гільдії Письменників не приймати на членів комуністів. Цю зміну статуту мусять ще затвердити загальні збори Гільдії Письменників, Захід, які відбудуться в листопаді цього року.

ТАРЗАН, ч. 3334. Ледве врятувались.

Вони відступили в тінь брами, і варта вийшла на роздоріжжя.

Коли вартівники поминули роздоріжжя, Тарзан швидко перейшов через вулицю і пильно поглядав їм услід.

Після того Тарзан, Дорія і Рондар пішли далі.

У вузькому провулку Рондар застукав до дверей, які відкрилися, щоб показати занепокоєне обличчя Джейна.